

— Mi baj lehet? — Ismerte Péter az állatokat, tudta, hogy így csak veszélyben szól a madár.

Visszafordult. A víz világosban rebegett, mert fölötte megcsavarult az első láng. Égett a malom!

— A gyufa! — vágott Péter szívébe. — De csak állt és nem ment vissza.

Égett a malom. A szél örömmel döngette ide-oda a lángot. A faluba nem is látszott be ez a tűz, mert a folyó partja magas volt. Messze tutajosok integettek csáklyáikkal, amint rájukvetődött a láng, de aztán a szél a vízre hajlíttotta és égett, ropogott a malom, benne az üres zsákok, benne a fagarat, galambok maradék szeme, öreg kerék küllőivel csak égett. A fekete kenőcs olvadt kulimászként csurgott a folyóba. A halak reszketve menekültek ettől az éjjeli malomtűztől. Utoljára felcsapott a láng és azután összeroskadt: a malom széjjelmállottan beleroskadt a vízbe. Pernyés lett a víz, sistergett az izgó, csak a feszítőláncok cseregetek és tehetetlenül hullottak a vízbe. Kuruc Péter pedig addig ott ült a parton, amíg csak az utolsó csillogó izgó is el nem tűnt a vízben.

— Megégett. Ki fogja tudni?...

Bement az uccába. Már mindenki aludt. A bakter jött és Péter esendesen köszönt neki. Az csak bundájából nézett rá.

— Honnét, honnét?

— Lányoknál voltam... Kell az embernek... Jó egy kis ölelés...

— Hm, de jó ám... No, jóccakát.

— Agyonisten.

Péter már éppen befordult a vereckén, amikor a bakter kurjántott.

Éjfél után óra kettő...

dicsértessék a teremtő...

Azzal továbbkopogott eszímáival. Az udvarokban a borjúk zörgették gubáikat, meg a tyúkók rázkodtak meg néha álmukban. Ez mutatta, hogy itt a hajnal.

ARON COTRUȘ: VERSEK A HORIA-CIKLUSBÓL

Fordította: KIBÉDI SÁNDOR

*Hatalmasan törsz át a távolon,
Túl halálon és kínzatásokon,
Évszázadok pora, sara felett,
Álnok hívek ellen téve hitet...
Én, ki szintén a népedből iöttem,
Hogy lángszavak sorát oldozzam,
Kötözsem,
Mint vitéz vajdának, Néked ajánlom
E könyvem...*

A LANG-DARÓC

*Válladra láng-darócot vetettek
A roppant hegyek —
Hogy ezerszer annyit szenvedj, mint a többiek
S hogy sohse számold, mennyi a sebed...*

FÖLDBEN, KÖBEN..

Földben, kőben és levegőben
Él harcra lelke, növekvőben...
Tűzes emléket léptének
Őrzik itt a mők ősvények...
Magasra vésve, a hegy mellire,
Cimer piroslik: a szíve,
Erdély királyi cimere,
Egyedüli,
Egy,
Mindörökre...

A FÖLD EGY FÉRGE ELADOTT...

A föld egy férgre eladott
Tál lencséért, gyalázat-áron,
S a felkelés — már tulcsapva a gáton —
Megszakadt...
A tested porrá omolhatott,
De merész eszméd nekünk megmaradt,
Éber erővel, vadul belénk tapadt,
Hogy zászlai alatt menjünk előre bátron...

TÁLALKOZÁS

A történelem
Mélyútján és szálló kaptatóján
Ott mennek a multak zürzavarán
Dózsa és Horia együttesen...

Ők ketten
Találkoztak gondolatban és tettben
A szakadék felett, mely köztünk s Árpád népe közt van:
Évszázadok óta ásva szakadatlan...

AZ ÁLOM ELHOZTA NEKEM

Az álom elhozta őt nekem:
Szent kísértetem...
A rúzó kerékről szikla élesen
Metsző pillantását érezem.
Ide dobta egyenest nekem:
Parancsát, kérlelhetetlen;
Parancs, amelyet téveteg
Viharzón szerteszét vetek,
Széjjel szórom, mint pogány,
Testvértől testvérig, ahány,
Az uccákon és könyvön végig,
Egész a halálig...

A NEVED

A neved: óriás kavik,
Mely egykor grófi kastélyokra szállt
S várkapun, tornyon kiáltott halált.

*A neved: boldog madár,
Mely száll a sziklás móc tájék felett
És rá vöröslő vértet tereget...*

A GRÓFOK AZT HITTEK, ÖSSZETÖRTEK...

*A grófok azt hitték, összetörtek,
S rabjává tettek örök sírgödörnek,
De te, mint Erdély oly' hatalmason,
A vész lován ügetve, sírod fölött
Dacosb erővel járod a dult rögöt...
Járod száz alakban,
Járod ezer alakban
Szakadatlan.
Lelked jobbágyok lelkén szárnyal:
Harcukban élettel, halállal...*

MELY BITÓFAK, MELY TÜZES TRÓNUSOK?...

*Mely bitófák, mely tüzes trónusok
Inthetnek már felénk: megálljatok?!...
Ha te akartál, mertél oly' sokat,
Mely' szó lehet, mi torkunkon akad?!...
Merészség, — égő, metsző lángunk,
Ihol az életünk, mítsem ér, eljártsszuk! —
Szakadék tört útját a ködön át látom,
Megnő tőle győző s pusztító vágyásom...*

A FÖLDOSZTÁS ÉS A PARASZTSÁG HELYZETE SZLOVENSZKÓN

Irta: JÓCSIK LAJOS (Érsekújvár)

Az átmeneti rétegekhez azokat a tömegeket számítjuk, melyek régi társadalmi formák maradványai, s amelyek a polgári társadalom fejlődésében úgy változtatják helyzetüket, hogy vagy a társadalom legalsóbb rétegeibe töredeznek le vagy pedig a középosztályon keresztül a polgárságba emelkednek fel. Ezekhez a rétegekhez számítjuk a kisiparos és kiskereskedő rétegeket, de elsősorban a parasztságot. Az átmeneti rétegekből születik újjá állandóan egy másik társadalmi réteg, a középosztály, az értelmiség, innen kerül ki a legtöbb hivatalnok, tanító, tanár, pap, katona stb., a középosztály utánpótlására. Az értelmiség feladata a polgári társadalmi termelés szervezeteinek a megteremtése, övé a cement szerepe a társadalom felépítésében. Ám a tőkés termelés imperialista fokán, azzal az általános jelenséggel találkozunk, hogy az átmeneti rétegek csaknem kizárólag a társadalom legalsóbb rétegei felé züllyenek alá, melyből komoly veszély keletkezik a társadalmi rend szilárdságára, mert a társadalmat szervező keretek ennek következtében utánpótlásukat veszítik el. A társadalmi fejlődés mai szakaszában az egyes nemzeti polgárságokat két oldalról fenyegeti veszély, ezért két szempontból válik fontossá a társadalom szervezetét biztosító középosztály szerepe és ennek az átmeneti rétegek által való folytonos regenerálása. Amíg a szabad-